

Isaszeg több napon át ünnepel

Őrzik eleik emlékét

Isaszeg falu nemzeti ünnepe április hatodikán van. Azon a napon, amelyen — a dicsőséges tavaszi hadjárat első szakaszának kiemelkedő állomásaként — a mind létszámban, mind technikai felszereltségben gyengébb magyar honvédseregek véres csatában győzelmet arattak az osztrák katonaság felett. Ez a diadal — együtt a hadjárat más helyszínein lezajlott sikeres eseményekkel — megnyitották Kossuth Lajos számára az utat ahhoz, hogy e győzelmekre hivatkozva rábírja az országgyűlést a Magyarország függetlenségét és a Habsburg-ház trónfosztását kimondó nyilatkozat elfogadására...

— Isaszeg több napon át ünnepli az 1848—49-es szabadságharcot — tájékoztat bennünket a falu alpolgármestere,

e napon folyt le az az Isaszegnek messze határain túl is hírnevet, elismerést szerzett győzelmes csatája, amely bizonyos szempontból meghatározó eseménye lett az egész szabadságharcnak. Ilyenkor, április hatodikán, a falu ünnepén, gyermekeinknek iskolaszüneti napot adunk. Ezzel is lehetőséget kívánunk adni kicsiknek és nagyoknak, hogy isaszegi lakosokhoz méltón ünnepelhessék ezt a diadalt, s emlékezzenek a harcokban részt vett, s elesett magyar és lengyel hazafiakra. Megelégedéssel mondhatom, hogy a helybeliek köztudatában méltó helyet foglal el az 1849. évi tavaszi győzelem emléke; az itteniek őrzik a forradalom és a szabadságharc eszméjét, hagyományait, s — elsősorban a fiatalok — magukénak tekintik ezt az ünnepet.

A településen nemcsak szavakban elvenedik meg így ünnep közeledtén oly gyakran az egykori emlék. A falu zászlaja, címere, az április hatodikára alapított kitüntetés mind az egykori események megidézője. Sőt, mondhatni, a napi politikába is beleszövődött 1848—49. A településen működő Április 6-a kör (melynek elnöke éppen az imént megszólaltatott helyi alpolgármester) mint egyetlen eredményes párt hat képviselőt juttat

A véres ütközet színelvén, az erdőben 72 fejfa állt. Az elkorhadott oszlopok egyike ma a helyi múzeum féltve őrzött darabja

Pénzes János. Az országos rendezvényekkel párhuzamosan mi is szervezünk több szellemi, fizikai párviadalt, melyeken keresztül — főként a fiata-

Link Hermann zsidó származású sanitéc volt, aki az egyik helyi sebkötöző helyen teljesített szolgálatot a harcok idején. 104 esztendőig élt meg, így élő forrásává válhatott a település hagyománygyűjtőinek

lok bevonásával — felidézük a dicsőséges forradalom és szabadságharc elindulását. Ugyanakkor a falu „igazi” ünnepe: április hatodika. Hiszen

tott az önkormányzati testületbe. (A többi tag független színeket aratott győzelmet.)

— Sajnos ez azonban nem volt mindig így — mondja

Ezt a honvédszobor emlékművet 1901-ben állították a csata 50. évfordulójára

Szmolicza József, Isaszeg mindenese (a falu közterület és környezetvédelmi felügyelője, a Múzeumbarátok Szövetségének titkára, a helyi múzeum gondnoka). Nem azért eleveníti fel a múlt ezen árnyoldait, miközben óvatosan araszolva, a jégfoltokat kerülgetve kaptunk fel az 1849-es honvédszobor emlékműhöz, hogy elvegye az élet a korábban hallottaknak, hanem úgy érzi, a teljes igazsághoz ezek a „fekete pontok” is hozzátartoznak.

— Egykoron, még a háború előtt — mondja immár letekintve a szobor magaslati helyéről a falura — még a legszegényebb béres ablakában is ott függött Kossuth arcképe. Aztán a II. világháború után egyszerűen nem volt fontos e nemes emlék ápolása. Évtizedekig tulajdonképpen csak az iskolákban, ott is csak szűk körben volt ildomos megemlékezni szabadságharcos eleinkről.

Miként az egykori hősi események megidézése nem volt központi feladat Isaszeg — sőt az egész ország — egykori vezetői számára, úgy a helyi hagyománygyűjtés-, -ápolás-, -őrzés is csak az utóbbi évtizedben lett gyakorlat. Az egykori amatőr, önkéntes mozgalmat, ma már szervezett s egyre inkább hozzáértő munka váltotta fel. Napjainkban a múzeum, a Múzeumbarátok Köre, s a helyi iskolák vállal-

ják a dicső csata emlékeinek felkutatását, a tárgyi és a szellemi örökség rendezését, gondozását, s nem utolsósorban azok őrzését. Az egykori lelkes pedagógusok úttörő munkáját Papp Elekné nyugdíjas tanár idézi fel.

— Magam az Alföldről származom. S szinte még ma is mosolygok azon, hogy nekem kellett kicsikarni az idősekből a régi szlovák hagyományokat, sőt az itteni öslakosság népviseletét is én öltöttem magamra egy fotó kedvéért. Valahogy ilyen nehezen indult a szabadságharc emlékidézése is. Egy dologra azért büszke vagyok (s ebben Streng Ferencné, a Klapka György nevét viselő általános iskola igazgatónője is megerősített — a szerk.), hogy az oktatási intézményekben negyven éven át folyamatosan

Isaszegi induló

Honvédszobor, honvédsírok hősokekről regélnek,
Honvéd hősök győzelméről zengjen ez az ének.
Ezernyolcszáz negyvenkilenc április 6 napja,
Isaszegi győztes csata dicsőségi napja.
Klapka, Görgey, Aulich, hős vitéz Damjanich,
A magyar szent szabadságért harcoltak, győztek itt.
(Szegehő Andor)

megemlékeztünk 1848 és 1849 hősi eseményeiről.

— Nem volt ez azért teljesen véletlen — szólal meg a férj, Papp Elek, kihasználva pillanatnyi csendet, amíg felesége megsárgult fotók között kutat egy korabeli március 15-ei ünnepség dokumentuma után. — A negyven évi mesterséges egybemosásnak volt az az eredménye, hogy elvesztettük nemcsak a nemzeti ünnepeink méltóságát, de a kisebbségeinkben olyan megfoghatatlan félelmek uralkodtak el, hogy nem merték vállalni hovatartozásukat, magukra öltetni eleik ruháit, vagy szólni a szokásaikról. Sajnos ennek a politikának még ma is érezzük hatását: az összegyűlt nemzetudat e határokon belül olyan furcsa jelenségeket hoz a felszínre, mint a magát magyarnak vallók nyilvános elítélése, vagy a magát más nemzetiségűek közé, a kisebbségek közé sorolók kivetése a sokszínű népből...

— Tulajdonképpen az 1960-as évek közepétől vált központilag is támogatottá a szabadságharc megidézése —

nemes cél, a szabadságharc megidézése érdekében. Így lassan-lassan elmaradtak a bírálatok, s mind többen álltak mellénk egy-egy nagyszabású ünnep megszervezésében.

— Sokszor idézzük fel ma is azt a korabeli találó mondást, miszerint amolyan bűvópatakként élt az egykori dicső csaták emléke a falusiak körében — szólal meg ismét a férj. — Valamiféle sejtelmes, titkos érzés volt az akkortájt, március idusán, s április hatodikán, amikor koszorúzni mentünk a családdal a honvédsírokat, s észrevettük, hogy már mások is jártak előttünk... Hasonlóan emlékezetes marad, ahogyan — akkor már központilag is szervezett ünnep volt március 15-e, az egyik „közeg”, aki házunk előtt parkolt, odasúgta nekem: Azért vagyunk itt, mert a hamu alatt még izzik a parázs...

Ma Isaszeg — a hasonlatot folytatva — inkább lángban ég. A történelmi napok emléke a mindennapok részévé vált. S elsősorban a gyereke-

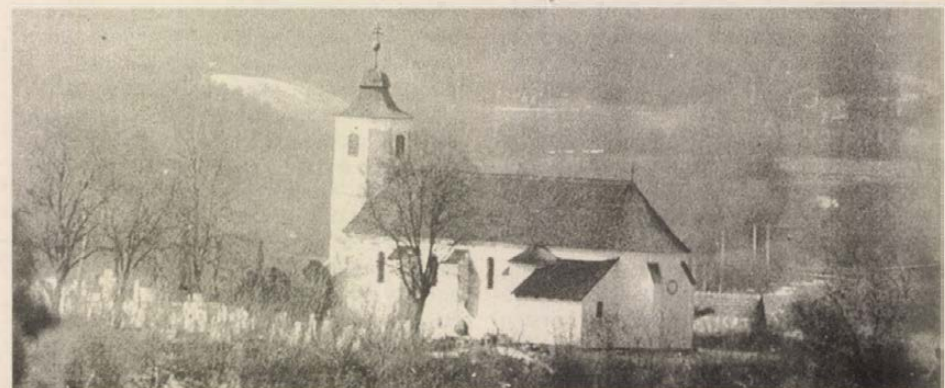
Papp Elekné saját emlékei között kutat

Hancsovszki János felvételei

folytatja a nyugdíjas tanárnő. — Ahogyan akkor ünnepelt Isaszeg lakossága, az egyenese katasztrófális volt: olyan mérhetetlen passzivitás jellemezte részvételüket, hogy az példa nélküli. Mára ez szerencsére megváltozott: hála annak a sok áldozatos pedagógusnak, óvónőnek, akik nem átalítottak jeleneteket betanítani, versenyeket szervezni, sportprogramokat összeállítani, sőt gyerekeken keresztül egy egész falut mozgósítani a

ken keresztül valamennyi isaszegi családban a múltidézés, a méltó emlékezés tavaszi napjait jelenti. Miképpen a honvédsírok felirata biztat: „Csendesen járj fiam, ne fuss! Aho-vá lépsz, vért ontott seregeknek, földre tepert, otthonát védő őseidnek jeltelen hantján jársz! Mennyi hűséget, akarást és szeretetet takarnak itt a hantok! Ne menj még fiam, emlékezz!”

Mallár Éva

A régi katolikus templom — műemléképület — nagy csaták tanúja